

Dr. Nenad Đurđević: Odmeravanje kazne zabrane učešća sportiste na takmičenjima zbog...
Zbornik radova Pravnog fakulteta u Splitu, god. 52, 2/2015., str. 461.- 480.

Prof. dr. sc. Nenad Đurđević, redovni profesor
Pravni fakultet u Kragujevcu

ODMERAVANJE KAZNE ZABRANE UČEŠĆA SPORTISTE NA TAKMIČENJIMA ZBOG UPOTREBE DOPINGA – PRAVNI ZNAČAJ SLUČAJA MARINA ČILIĆA

UDK:

Izvorni znanstveni rad

Primljeno: 1. 05. 2014.

Poboljšanje telesnih sposobnosti uz pomoć farmakoloških supstanci stara je ljudska “opsesija”. Razlozi zbog kojih sportisti upotrebljavaju doping su mnogostruki. Međutim, koji god da su, doping je suprotan osnovnim vrednostima i duhu sporta. Intenziviranje rasprave poslednjih godina o kažnjavanju odgovornih lica u slučajevima dopinga svoj glavni uzrok nesumnjivo ima u komercijalizaciji i profesionalizovanju sporta. Zabrana učešća na takmičenjima za sportistu de facto ima dejstvo vremenski ograničene zabrane obavljanja profesije (poziva), a u slučaju doživotne diskvalifikacije i dejstvo doživotnog bavljenja određenom profesijom, sa svim propratnim pravnim posledicama (npr. gubitak sponzorskih prava). Ne čudi onda što su, s jedne strane, sportisti spremniji da pokušaju svim raspoloživim pravnim sredstvima da spreče štetne posledice po sebe, i što su, s druge strane, kako državni sudovi tako i nadležna tela sportskih saveza, spremnija da se odlučnije bave slučajevima dopinga, uz izricanje strogih sankcija. Autor u radu analizira kriterijume iz Svetskog antidoping kodeksa i Antidoping programa Međunarodne teniske federacije za odmeravanje kazne zabrane učešća sportiste na takmičenjima, zbog upotrebe zabranjenog doping sredstva, posebno ukazujući na značaj slučaja tenisera Marina Čilića za pojašnjenje tih kriterijuma. U radu se ukazuje da je, namerno ili slučajno, proces pred ITF nezavisnim antidoping sudom i pred Međunarodnim arbitražnim sudom za sport u Lozani, poslužio da se od strane CAS-a detaljnije precizira mehanizam i kriterijumi za odmeravanje kazne zabrane učešća, u situaciji kada je za određenu spornu povredu antidoping pravila propisan raspon kazne od 0 do 24 meseca.

Ključne reči: *doping, zabrana učešća, CAS, ITF, tenis, Marin Čilić*

Upotreba doping sredstava suprotna je osnovnim vrednostima savremenog sporta i predstavlja njegovu grubu zloupotrebu. Međunarodne organizacije, države i svi međunarodni i nacionalni sportski savezi borbu protiv dopingovanja stavljaju u svoje osnovne zadatke. Tri su osnovna legitimna cilja te borbe: zaštita zdravlja sportista, očuvanje jednakosti šansi (konkurencije) i održanje verodostojnosti sportske grane.¹ Prema Model pravilima za nacionalne antidoping organizacije, koje je objavila Svetska antidoping agencija još juna 2004. godine, duh sporta je proslava ljudskog duha, tela i misli, i karakteriše se sledećim vrednostima: etika, fer plej i čast; zdravlje; izvanrednost u izvođenju; karakter i obrazovanje; zabava i uživanje; timski rad; posvećenost i predanost; poštovanje pravila i

¹ Jochen Fritzweiler (Hrsg.), *Doping – Sanktionen, Beweise, Ansprueche*, Bern, 2000., str. 82.

prava; samopoštovanje i poštovanje drugih učesnika; odvažnost; zajedništvo i solidarnost. Doping je u suštinskoj suprotnosti sa takvim duhom sporta.

Doping problematika sa svojim brojnim konfliktnim područjima već je dugo predmet interesovanja, ne samo sportskih i medicinskih nauka nego i pravne nauke, i to kako zakonodavstva, tako i sudske prakse i pravne teorije. Međutim, tek od čuvenog slučaja Krabe, koji je od strane američkih pravnika označen kao „leading case“, mnogostrani pravni aspekti doping problematike postali su predmet interesovanja i šire pravničke javnosti i brojnih rasprava. Sva dosadašnja diskusija, kako u stručnoj tako i u široj javnosti (posebno sportskoj), jasno je pokazala da je pravno sučeljavanje sa problematikom dopinga moguće isključivo na multidisciplinarnom nivou. Borba protiv dopinga u nadležnosti je kako nacionalnih tako i međunarodnih sportskih organizacija, kako državnih instanci tako i međudržavnih organizacija.² Ona se vodi kako nacionalnim tako i međunarodnim sportskim i pravnim instrumentarijem.³

Hrvatski Zakon o športu zabranu dopinga normira u čl. 72, kako za sportiste tako i za druga lica. Sportisti ne smeju uzimati nedopuštena sredstva (doping) niti smeju primenjivati postupke koji su nedopušteni prema pravilima Hrvatskog olimpijskog odbora, Međunarodnog olimpijskog odbora i Svetske antidoping agencije (WADA). Ako se utvrdi da je sportista uzeo doping ili primenio nedopušten postupak, osoba i tijelo koji su to utvrdili dužni su postupiti u skladu sa pravilima HOO, MOO i WADE, što podrazumeva i izricanje sankcija u skladu sa Svetskim antidoping kodeksom.⁴

1. DOPING OD STRANE SPORTISTE I KAZNA ZABRANE UČEŠĆA

Jedan od najspornijih i najdiskutovanih problema dopinga u sportu je pitanje dužine zabrane učešća dopingovanog sportiste na takmičenjima i drugim aktivnostima u sportu, osim učešća u programima antidoping obrazovanja. Svetskim antidoping kodeksom iz 2007. godine (Kodeks), koji se primenjuje od 1. januara 2009. godine i važi do 1. januara 2015. godine, dužina zabrane učešća na takmičenjima je određena čl. 10. Kodeksa. Taj član Kodeksa je morao biti doslovno preuzet od strane svih međunarodnih sportskih federacija, i merodavan je za slučaj tenisera Marina Čilića koji ćemo ovde u kratkim crtama prikazati.

² Autor ovog rada je dugogodišnji predsednik Upravnog odbora Antidoping agencije Republike Srbije.

³ Zakon o sprečavanju dopinga u sportu Republike Srbije iz 2005. godine je u potpunosti usaglašen sa Svetskim antidoping kodeksom iz 2007. godine, kako u pogledu utvrđivanja povrede antidoping pravila, tako i u pogledu sankcija. Više videti: Nenad Đurđević, *Komentar zakona o sprečavanju dopinga u sportu*, Kragujevac, 2008.

⁴ Hrvatski zavod za toksikologiju i antidoping usvojio je 17. veljače 2011. Pravilnik za borbu protiv dopinga. Taj akt u potpunosti odgovara Svetskom antidoping kodeksu koji se primenjuje od 1. januara 2009. godine.

Svetski antidoping kodeks, usvojen na Drugoj svetskoj konferenciji o doping u Kopenhagenu 2003. godine i izmenjen 2007. godine, dao je sledeću „definiciju“ dopinga: „Doping je definisan kao postojanje jednog ili više prekršaja antidoping pravila utvrđenih članom 2.1. do 2.8. Kodeksa“ (član 1). Takvu definiciju su prihvatili svi međunarodni sportski savezi, uključujući i Međunarodnu tenisku federaciju (ITF).

Sportista u čijem se uzorku urina ili krvi pronađe zabranjena doping supstanca može počinuti jedan od dva prekršaja antidoping pravila: 1) *Prisustvo zabranjene supstance ili njenih metabolita ili markera u telesnom uzorku sportiste* (čl. 2.1. Kodeksa); 2) *Korišćenja ili pokušaja korišćenja (primena, unošenje, ubrizgavanje ili konzumiranje) zabranjene supstance ili zabranjenog metoda (doping sredstva)* (čl. 2.2. Kodeksa).⁵

Pod sportistom, sa stanovišta doping kontrole, Svetski antidoping kodeks podrazumeva svako lice koje učestvuje u sportu na međunarodnom nivou (kako ga definiše svaka međunarodna sportska federacija) ili nacionalnom nivou (kako ga definiše svaka nacionalna antidoping organizacija), i bilo koje drugo lice koje učestvuje u sportu na nižem nivou u slučaju da to odredi nacionalna antidoping organizacija tog lica. Na nacionalnom nivou, antidoping pravila se obavezno primenjuju na sve sportiste u nacionalnim timovima i na sve sportiste koji imaju pravo da se takmiče na bilo kome nacionalnom prvenstvu u bilo kom sportu. Ovo ne znači, da sva ta lica moraju biti uključeni u registrovanu test grupu nacionalne antidoping organizacije. Nacionalna antidoping organizacija može antidoping programom da obuhvati i sportiste na takmičenjima nižeg nivoa od nacionalnog. Kada je u pitanju informisanje i obrazovanje, Svetski antidoping kodeks pojmom sportiste obuhvata i sva lica koja učestvuju u sportu pod nadležnošću potpisnika Kodeksa, vlade ili drugih sportskih organizacija koje su prihvatile Kodeks. Svaka zemlja ima pravo da odabere i da testira rekreativce, ali od njih neće da zahteva prijavu odobrenja za terapijske upotrebe (TUE) i boravišta.

Kodeks usvaja pravilo tzv. „stroge odgovornosti“ (*strict liability*).⁶ Prema tom pravilu, prekršaj antidoping pravila počinjen je **uvek** kada se zabranjena supstanca nađe u telesnom uzorku sportiste (čl. 2.1. Kodeksa).⁷ Obaveza je svakog sportiste da se lično uveri da bilo koji medikament, zamena za medikament ili bilo koji drugi preparat ne sadrži zabranjenu supstancu. Njegova je dužnost da osigura da nijedna zabranjena supstanca ne uđe u njegovo telo. Dakle, sportisti su lično odgovorni za prisustvo bilo koje zabranjene supstance ili njenih metabolita ili markera u njihovom telesnom uzorku. *Metabolit* je bilo koja supstanca koja nastaje biotransformacionim procesom, a *marker* je jedinjenje, grupa jedinjenja ili biološki parametar koji ukazuje na upotrebu zabranjene supstance ili zabranjenog metoda. Da bi se u konkretnom slučaju ustanovio prekršaj antidoping pravila, nije

⁵ Sportista, osim toga, može počinuti i druge povrede antidoping pravila iz čl. 2.3. – 2.8. Kodeksa.

⁶ U suštini bi se moglo govoriti i o objektivnoj odgovornosti sportiste.

⁷ O problemu tzv. stroge odgovornosti više videti: Janwillem Soek, *Strict Liability Principle and the Human Rights of the Athlete in Doping Cases*, <http://repub.eur.nl/pub/7548/DISS%20INTEGRAL.pdf>

neophodno da sportista demonstrira nameru, grešku, nehat ili svesnu upotrebu (čl. 2.1.1. Kodeksa). Šta više, otkriveno prisustvo bilo koje količine zabranjene supstance ili njenih metabolita ili markera u telesnom uzorku sportiste predstavlja prekršaj antidoping pravila, osim ako se radi o supstanci za koju je posebno određena količina na Listi zabranjenih sredstava (čl. 2.1.3. Kodeksa). Lista može ustanoviti i posebne kriterijume za procenu zabranjenih supstanci koje se mogu proizvesti i endogeno (čl. 2.1.3. Kodeksa). Sportista, u svakom slučaju, ne može prebaciti svoje obaveze u vezi brige o tome šta uzima na druga lica.⁸

Prema čl. 2.1.2. Kodeksa dovoljan dokaz povrede antidoping pravila putem prisustva zabranjene supstance ili njenih metabolita ili markera u telesnom uzorku sportiste, postoji kada je u uzorku A pronađeno prisustvo zabranjene supstance ili njenih metabolita ili markera, a sportista ne zahteva analizu uzorka B, i uzorak B nije analiziran, ili je uzorak B analiziran i takođe je potvrdio prisustvo zabranjene supstance ili njenih metabolita ili markera, koji su nađeni u uzorku A. Antidoping organizacija, odgovorna za praćenje rezultata, ima diskreciono pravo da izvrši analizu uzorka B, čak iako sportista ne traži analizu.

Sportisti ili druge osobe su dužni da znaju koje su zabranjene supstance ili metodi, koji se nalaze na Listi zabranjenih doping sredstava i nepoznavanje zakona ih ne može opravdati. Sportistu ne opravdava ni činjenica da mu je, na primer, određeni „kontaminirani“ preparat prepisao lekar ili dao lični trener. U čuvenom slučaju sa Olimpijskih igara u Sidneju 2000. godine, rumunskoj gimnastičarki Andrei Radukan je oduzeta zlatna medalja zbog dopinga, iako je utvrđeno da joj je veče pred finale lek, koji je sadržavao doping supstancu, prepisao lekar reprezentacije (Nurofen – nesteroidni antireumatik ibuprofen kombinovan pseudoeufedrinom). Zašto se ne prihvataju „izgovori“ sportiste, Arbitražni sud za sport u Lozani je objasnio u slučaju Torri Edwards na sledeći način: „Bio bi kraj efikasnoj borbi protiv dopinga, kada bi sportista bio u mogućnosti da izbegne odgovornost za supstance, koje su ušle u njegovo telo prebacujući je na druge i kada bi izbegao sankcije pozivajući se na to da on/ona nije znao za te supstance.“⁹

Korišćenje ili pokušaj korišćenja zabranjene supstance ili zabranjenog metoda definisano je u svim antidoping pravilima sportskih federacija kao „osnovni“ antidoping prekršaj. Pod korišćenjem (upotrebom) se podrazumeva primena, unošenje, gutanje, ubrizgavanje ili konzumiranje na bilo koji način zabranjene supstance ili zabranjenog metoda. Korišćenje izvan takmičenja zabranjene supstance, koja nije zabranjena izvan takmičenja, ne predstavlja prekršaj antidoping pravila. U svakom slučaju prisustvo zabranjene supstance ili metoda, iz uzorka uzetog na takmičenju, tretiraće se kao povreda antidoping pravila, nezvezano od činjenice kada je sportista vremenski uzeo tu supstancu ili primenio metod.

⁸ Videti, CAS OG04/003 Torri Edwards v. IAAF, CAS 2006/A/1032 Sesil Karatancheva v. ITF, CAS 2012/A/2763 IAAF v. AFI & Akkunji Ashwini, Priyanka Panwar, Tiana Mary Thomas & Sini Jose.

⁹ CAS OG 04/003, c. 5.12.; navedeno prema, Olivier Niggli – Julien Sieveking, *Selected Case Law Rendered Under the World Anti-Doping Code*, www.wada-ama.org/rtecontent/document/Jusletter_eng.pdf

Dužnost je svakog sportiste da obezbedi da zabranjena supstanca ne dođe u njegovo telo. Nije neophodna namera, propust, nehat ili namerno korišćenje od strane sportiste da bi postojala povreda antidoping pravila, korišćenjem zabranjene supstance ili metoda (čl. 2.2.1. Kodeksa). Uspešnost ili neuspeh korišćenja zabranjene supstance ili zabranjenog metoda nije važan. Da bi bio počinjen prekršaj antidoping pravila dovoljno je da je zabranjena supstanca ili zabranjeni metod korišćen ili da je postojao pokušaj da bude korišćen (čl. 2.2.1. Kodeksa)

Dokazivanje korišćenja, odnosno pokušaja korišćenja može se vršiti različitim sredstvima. Na primer, priznanjem sportiste, svedočenjem trećih lica ili drugim dokazima. "Korišćenje" zabranjene supstance ili dopinga, može biti ustanovljeno bilo kojim razumnim dokazom. Korišćenje može biti ustanovljeno i drugim razumnim dokazima, kao što su priznanje sportiste, izjava svedoka, dokumentovanim dokazima, zaključcima izvedenim iz dužeg praćenja ili drugim analitičkim informacijama, koje same po sebi ne zadovoljavaju uslove potrebne (po članu 2.1. Kodeksa) za ustanovljavanje prisustva zabranjene supstance. Na primer, korišćenje može biti ustanovljeno na osnovu pouzdanih podataka iz analize uzorka A (bez potvrde analizom uzorka B) ili isključivo analizom uzorka B kada Antidoping organizacija pruži zadovoljavajuće objašnjenje za nedostatak dokaza iz drugog uzorka B.

Dokazivanje pokušaja korišćenja zabranjene supstance zahteva dokaz namere sportiste. Pod pokušajem se podrazumeva namerno obavljanje aktivnosti, koja predstavlja ozbiljan korak ka ponašanju, koje će kulminirati u kršenju antidoping pravila, odnosno ponašanje sa namerom da se izvrši povreda antidoping pravila. Ne smatra se, međutim, da je počinjen prekršaj antidoping pravila isključivo na osnovu pokušaja da se počinji prekršaj ukoliko sportista odustane od pokušaja pre nego što ga otkrije treće lice koje ne učestvuje u pokušaju.

Sastavni deo borbe protiv dopinga u sportu jeste i sistem sankcija, koje pogađaju kako sportiste koji pribegnu dopingu, tako i druga lica, koja ne poštuju propisane zabrane vezane za borbu protiv dopinga.¹⁰ Za izricanje pojedinih sankcija nadležan je prvenstveno odgovarajući sportski savez, a pojedine sankcije su u nadležnosti odgovarajućih državnih organa, odnosno organizacija.¹¹ Prva grupa sankcija uglavnom je koncentrisana na poništavanje sportskih rezultata i zabrane učešća na takmičenjima, a druga grupa sankcija se odnosi na radnopravnu,

¹⁰ Prema preporuci br. 1464 (2000.) Parlamentarne skupštine Saveta Evrope, od država članica se traži da se prema prometu doping supstanci odnose na isti način kao prema prometu droge.

¹¹ Prema francuskom Antidoping zakonu broj 99-223 od 23. 3. 1999. godine, sportske federacije su odgovorne za sankcionisanje sportista u prvom stepenu. Ukoliko sportska federacija ne obezbedi sankcionisanje, odnosno sprovođenje sankcija, ili ako se ospori izrečena sankcija, onda nadležnost prelazi na Savet za prevenciju i borbu protiv dopinga. U Srbiji, ako nacionalni savez ne izrekne u određenom roku sankcije, nadležnost za kažnjavanje prelazi na Antidoping agenciju Republike Srbije.

građanskopravnu¹², prekršajnopravnu i krivičnopravnu odgovornost. Drugoj grupi sankcija treba dodati i zabranu državnim organima da sportistima i drugim licima za koje se utvrdi da su odgovorni zbog dopinga, dodeljuju sredstva iz javnih prihoda za obavljanje sportskih aktivnosti i delatnosti. U prvu grupu sankcija ulazi i isključenje iz sportske organizacije, pošto se doping smatra osnovanim razlogom za prestanak odnosa članstva u sportskoj organizaciji.

U pravnoj literaturi je sporna pravna priroda kazni koje izriču sportska udruženja i savezi, posebno pitanje da li u opšte postoji samostalno pravo udruženja na kažnjavanje ili se tu radi o ugovornim kaznama koje se temelje na statutu udruženja. Isto tako je sporno i pitanje da li se moć (vlast) kažnjavanja prostire isključivo na članove ili se može proširiti, pravnim poslom ili samim učestvovanjem u sportskim aktivnostima, i na nečlanove. Poslednje pitanje je posebno važno za kazne koje izriče sportski savez, pošto su, po pravilu, sportske organizacije članovi saveza a ne sportisti. U pravnoj literaturi se smatra da problem ne postoji, ako u statutu saveza stoji odredba da su sportisti članovi saveza preko svojih sportskih organizacija, ili ako pravo kažnjavanja saveza proizilazi iz ugovora između sportiste i sportske organizacije (ugovor u korist trećeg), iz ugovora o licenciranju između sportiste i saveza ili statuta sportske organizacije čiji je sportista član. Ostali slučajevi su sporni. Po jednim, savez nema pravo na direktno kažnjavanje, a po drugima, savez ima pravo da izriče kazne jer uzimanjem učešća u sportskim aktivnostima saveza sportista prihvata i pravo saveza na kažnjavanje (ko izvlači koristi iz statuta saveza mora prihvatiti i obaveze).¹³ Svrha kazni treba da leži u sprovođenju obaveza iz članstva. Osnovna pretpostavka za izricanje kazne je postojanje odgovarajućih i važećih statutarних odredbi, odnosno odredbi nekog opšteg akta, koji se temelji na statutu (antidoping pravilnik).¹⁴ Sa stanovišta hrvatskog i srpskog sportskog prava problem nije toliko izražen, jer su i prema hrvatskom Zakonu o športu (čl. 72. st. 3) i prema srpskom Zakonu o sportu (čl. 7.) nadležni nacionalni i međunarodni sportski savezi ovlašćeni da svojim pravilima urede ostvarivanje sportskih aktivnosti i delatnosti, uključujući i izricanje disciplinskih sankcija.¹⁵

Sportisti, za koga je nesumnjivo utvrđeno da je odgovoran za prekršaj antidoping pravila, obavezno se izriče sankcija diskvalifikacije postignutog rezultata na takmičenju (uključujući oduzimanje medalja, bodova i nagrada – čl. 9. i 10.1. Kodeksa), a takođe mu se mora izreći i propisana sankcija vezane za zabranu učešća na takmičenjima. Zabrana učešća na takmičenjima sa sobom

¹² Videti: Nenad Đurđević, „Odgovornost sportiste za štetu prouzrokovanu dopingom“, *Pravni život*, br. 9/2010., str. 531 – 550; Nenad Đurđević, „Pravo sportiste na naknadu štete prouzrokovane dopingom“, *Pravni život*, br. 10/2006., str. 1109-1127.

¹³ Videti, Thomas Sutter, *Rechtsfragen der Organisierten Sports unter besonderer Beruecksichtigung des Einzelarbeitsvertrages*, Bern, 1984., str. 184-196.

¹⁴ Sutter, *ibid.*, str. 186.

¹⁵ Čl. 10. Zakona o sprečavanju dopinga u sportu Republike Srbije iz 2005. godine izričito je utvrđeno pravo, odnosno obaveza nacionalne sportske asocijacije da izriče kazne licima u njenoj ingerenciji u slučaju dopinga.

automatski nosi i zabranu obavljanja svih funkcija u organizacijama u oblasti sporta, uključujući i aktivnosti vezane za rad sa sportistima. Osim toga, sportista i druga lica koja su učestvovala u povredi antidoping pravila, mogu biti i pre donošenja konačne odluke o odgovornosti privremeno suspendovani iz daljeg učešća na sportskim takmičenjima i obavljanja funkcija i aktivnosti u oblasti sporta (čl. 7.5. Kodeksa).

Kodeks u čl. 10. određuje bliže standarde za izricanje mere zabrane učešća. Ti standardi za sankcionisanje mogu biti neprimenjeni ili izmenjeni u zavisnosti od više faktora konkretnog slučaja: tipa antidoping prekršaja; okolnosti konkretnog slučaja (nivo ili odsustvo krivice); vrste supstanci koje su detektovane; ponavljanja antidoping prekršaja.

Vrsta i težina sankcija bitno zavisi od krivice sportiste. Svetski antidoping kodeks razlikuje dva osnovna slučaja: odsustvo propusta ili nehata (No Fault or Negligence) za prekršaj antidoping pravila i odsustvo značajnog propusta ili nehata. Ovakvo razlikovanje sa stanovišta hrvatskog ili srpskog prava nije precizno, jer je nehat kao stepen krivice upravo vezan za propuste u ponašanju određenog lica. U tom smislu smatramo da odredbe Kodeksa treba razumeti tako da se u prvom slučaju radi o situaciji kada sportista uopšte nije kriv zbog dopingovanja, a da je u drugom slučaju reč o situaciji kada sportista nije namerno ili grubom nepažnjom počinio prekršaj antidoping pravila (postupao je samo sa lakim nehatom).

Ako sportista dokaže u pojedinačnom slučaju, koji uključuje prekršaj antidoping pravila „prisustvo zabranjene supstance ili njenih metabolita ili markera“ ili „upotreba zabranjene supstance ili zabranjenog metoda“, da on (ili ona) **nije kriv** za antidoping prekršaj, period zabrane učešća na takmičenjima, koji bi inače bio određen, se ukida, odnosno ne izriče se sankcija. Kada su zabranjena supstanca ili njeni metaboliti ili markeri otkriveni u vezi antidoping prekršaja, „prisustvo zabranjene supstance“ sportista mora dokazati i na koji je način zabranjena supstanca ušla u njegov ili njen sistem da bi period zabrane bio ukinut (čl. 10.5.1. Kodeksa). Potpuno oslobođanje od zabrane takmičenja na temelju odsustva krivice sportiste, postoji, dakle, jedino za prekršaje „prisustvo“ i „korišćenje zabranjenih supstanci“, jer je krivica neophodan uslov da bi se uopšte ustanovio prekršaj antidoping pravila prema drugim antidoping pravilima. Prema Definicijama iz Kodeksa, pojam „bez krivice ili nehata“ znači da sportista treba da dokaže da nije znao ili sumnjao, i nije realno mogao da zna niti sumnja, čak i uz najveću opreznost, da je koristio ili da mu je data zabranjena supstanca ili zabranjen metod. Merodavne su sve okolnosti slučaja, uzimajući u obzir sve kriterijume za nepostojanje krivice (No Fault or Negligence), koje su suštinski u vezi sa povredom antidoping pravila. Lične okolnosti, kao što su godine sportiste, konsekvence po njegovu buduću sportsku karijeru, i dr., uopšte se ne uzimaju u obzir. Antidoping organizacija može uzeti u obzir samo one okolnosti koje su relevantne za odmeravanje stepena krivice: „...godine ne ulaze u kategoriju `opravdavajućih` okolnosti“.¹⁶ Izmenama Kodeksa iz 2007. godine predviđeno je

¹⁶ CAS 2003/A/447, Stylianou v. FINA, videti Niggli Olivier – Sieveking Julien, *Selected Case Law*

da je potpuno ukidanje (neizricanje) perioda zabrane zbog odsustva krivice moguće kod svih povreda antidoping pravila.

Dakle, utvrđivanje da li je došlo do prekršaja antidoping pravila zasniva se na „strogoj odgovornosti“, međutim izricanja sankcije zabrane učešća na takmičenjima nije automatsko. Zabrana učešća na takmičenju i dužina zabrane zavise od postojanja krivice, odnosno stepena krivice. Sportista ima mogućnost da izbegne ili umanju kaznu zabrane učešća na takmičenjima, ako dokaže da on ili ona nije kriv, odnosno odgovoran za propust ili nemar, ili kako to kaže Kodeks, ako dokaže da nije pogrešio ili da nije značajno pogrešio (član 10.5. Kodeksa). Kada će to biti slučaj, bliže je pojašnjavano upravo brojnim odlukama Arbitražnog suda za sport u Lozani.

Najbolje objašnjenje principa „strict liability“ dao je Arbitražni sud za sport iz Lozane u predmetu Kvingli protiv UIT: „Tačno je da će test objektivne odgovornosti verovatno u određenom smislu biti nepravedan u pojedinačnim slučajevima poput slučaja K., u kom je sportista možda uzeo lek usled pogrešne nalepnice ili netačnog saveta za koji on nije odgovoran posebno u okolnostima iznenadnog oboljenja u stranoj državi. Ipak, takođe je u određenom smislu „nepravedno“ da sportista dobije trovanje hranom u predvečerje značajnog takmičenja. Ipak, ni u jednom slučaju pravila takmičenja neće biti promenjena kako bi se ispravila nepravda. Kao što ni takmičenje neće biti odloženo da bi se sačekalo da sportista ozdravi, tako ni zabrana zabranjenih supstanci neće biti ukinuta uz utvrđenu slučajnu upotrebu. Promenljiva sreća takmičenja, kao i života uopšte, može prouzrokovati mnogo vrsta nepravde, bilo slučajem ili iz nehata u bezbroj slučajeva, što zakon ne može ispraviti. Šta više, pohvale je vredna politika da se slučajna nepravda učinjena pojedincu ne ispravlja namernom nepravdom prema čitavoj skupini drugih takmičara. Do toga bi došlo ako bi se tolerisala nehotična upotreba supstanci koje poboljšavaju učinak. Štaviše, verovatno je da bi i namerni prekršaji u mnoštvu slučajeva izbegli kaznu usled nedostatka dokaza krivične namere. Sigurno je da bi uslov namere prouzrokovao skupe procese koji bi mogli da onesposobe federacije – posebno one sa skromnim budžetom – u njihovoj borbi protiv dopinga.“¹⁷

Mogućnosti ukidanja ili smanjenja perioda zabrane treba da imaju uticaja jedino u slučajevima kad su okolnosti zaista izuzetne, a ne u velikoj većini slučajeva. Prema komentaru na čl. 10.5.2. Kodeksa, primer kad bi nepostojanje krivice rezultiralo potpunim ukidanjem zabrane jeste kad sportista može da dokaže da je, uprkos svoj pažnji, on (ona) bio žrtva sabotaze od strane drugog takmičara. Za razliku od toga, sankcija ne može biti u potpunosti ukinuta na osnovu nepostojanja krivice pod sledećim okolnostima: (a) pozitivan rezultat na testu usled pogrešno obeleženog ili kontaminiranog vitaminskog ili hranljivog dodatka (sportisti su odgovorni za ono što uzimaju i upozoreni su na mogućnost kontaminacije dodataka); (b) prepisivanje zabranjene supstance od strane ličnog lekara ili trenera sportiste bez obaveštenja sportiste (sportisti su odgovorni za izbor medicinskog

Rendered Under the World Anti-Doping Code, www.wada-ama.org/rtecontent/document/Jusletter_eng.pdf

¹⁷ Videti komentar uz čl. 2.1.1. Kodeksa – *World Anti-Doping Code*, Montreal, 2003., str. 8.

osoblja i za upozoravanje medicinskog osoblja da im ne daju zabranjene supstance); i (c) sabotaza hrane ili pića sportiste od strane supružnika, trenera ili drugog lica iz kruga saradnika sportiste (sportisti su odgovorni za ono što uzimaju i za ponašanje lica kojima su poverili pristup njihovoj hrani ili piću).

Prema čl. 10.2. Kodeksa, određivanje perioda zabrane učešća na takmičenjima za povredu iz čl. 2.1. Kodeksa (prisustvo *zabranjene* supstance ili njenih metabolita ili markera) biće, osim ako se ostvare uslovi za ukidanje ili smanjenje perioda zabrane iz čl. 10.4. i 10.5. Kodeksa, dve godine za prvu povredu. Izuzetak iz čl. 10.4. Kodeksa se odnosi na upotrebu "specifičnih supstanci" pod određenim okolnostima, a izuzetak iz čl. 10.5. Kodeksa se odnosi na postojanje izuzetnih okolnosti u konkretnom slučaju (prekršaj je počinjen bez namere ili nepažnje, sportista je dao značajna doprinos u otkrivanju ili utvrđivanju povrede antidoping pravila, priznanje povrede antidoping pravila u odsustvu drugih dokaza).¹⁸

"Specifične supstance" su sve zabranjene supstance koje su tako identifikovane na Listi zabranjenih supstanci, osim onih koje su navedene u klasi anaboličkih agenasa i hormona. Prema čl. 10.4. Kodeksa, kada sportista može da dokaže kako je neka od "specifičnih supstanci" dospela u njegovo ili njeno telo, ili u njegov ili njen posed i da upotreba neke od "specifičnih supstanci" nije bila namenjena da poboljša sportski učinak ili prikrije upotrebu druge supstance, period zabrane iz člana 10.2. biće zamenjen u slučaju prve povrede: u najmanjoj meri, opomena bez perioda zabrane učešća na budućim sportskim događajima, a najviše zabrana u roku od dve (2) godine. Da bi sankcija bila ukinuta ili umanjena na bilo koji način, sportista ili drugo lice mora da pruži dodatne dokaze njegovoj ili njenoj izjavi organu za pretres, kojima će dokazati odsustvo namere da se poboljša sportski učinak ili prikrije upotreba druge supstance. Step en krivice sportiste ili druge osobe će biti uzet u obzir pri određivanju bilo kakvog smanjenja perioda zabrane. U komentaru na član 10.4. Kodeksa, u samom Kodeksa je istaknuto da se ovaj član primenjuje isključivo u onim slučajevima kada je organ za pretres potpuno zadovoljan i uveren u objektivne okolnosti pod kojima je sportista uzeo zabranjenu supstancu, bez namere da poboljša sportski učinak. Primeri objektivnih okolnosti koje u kombinaciji mogu dovesti do uverenosti organa za pretres u ovu činjenicu uključuju: činjenicu da je priroda supstance ili period njenog uzimanja takvo da

¹⁸ Od 1. januara 2015. stupa na snagu novi Svetski antidoping kodeks koji u nekoliko drugačije određuje dužinu perioda zabrane učešća sportiste "zbog prisustva, korišćenja ili pokušaja korišćenja, ili posedovanja zabranjene supstance ili zabranjenog metoda". Prema čl. 10.2.1. novog Kodeksa, period zabrane će biti 4 godine kada povreda doping pravila ne uključuje specifičnu supstancu, osim ako sportista ili drugo lice može da dokaže da povreda antidoping pravila nije bila namerna, ili povreda antidoping pravila uključuje specifičnu supstancu i Antidoping organizacija može da utvrdi da je povreda antidoping pravila namerna. Ako ovi uslovi nisu ispunjeni, period zabrane će biti dve godine. Međutim, kada povreda antidoping pravila uključuje specifične supstance, i sportista ili drugo lice mogu da dokažu da u njihovom postupanju nije bilo značajnog propusta ili nemara, onda će kazna biti najmanje opomena bez izricanja perioda zabrane, a najviše dve godine zabrane, u zavisnosti od stepena propusta sportiste ili drugog lica (čl. 10.5.1.1.). Isto tako, u slučaju da sportista ili drugo lice mogu da dokažu da nije bilo značajnog propusta ili nemara i da je otkrivena zabranjena supstanca poreklom iz kontaminiranog proizvoda, onda će kazna biti najmanje opomena bez izricanja perioda zabrane, a najviše dve godine zabrane, u zavisnosti od stepena propusta sportiste ili drugog lica (čl. 10.5.1.2.).

ne bi donelo benefit sportisti u smislu poboljšanja sportskog učinka, otvorena upotreba ili otkrivanje upotrebe od strane sportiste, istovremeni medicinski dosije koji sadrži recepte kojima se prepisuje upotreba supstance nevezana za sport. Generalno, što je veća šansa da upotreba supstance može da poboljša učinak u sportu, veći je teret dokazivanja na sportisti, kako bi pokazao da nije imao nameru poboljšanja učinka u sportu. U procenjivanju stepena namere sportiste ili druge osobe, okolnosti moraju biti dovoljno određene i relevantne da objasne odstupanje sportiste ili druge osobe od očekivanog ponašanja.

Najznačajniji akt kojim je regulisana oblast dopinga u tenisu na međunarodnom nivo je Tenis antidoping program Međunarodne teniske federacije – ITFa (ITF antidoping program).¹⁹ Povrede antidoping pravila i sankcije za te povrede regulisani su čl. 2. i 10. ITF antidoping programa, na suštinski identičan način kao i u Kodeksu. Svaka odluke koju donese nadležno telo ITF na osnovu ITF antidoping programa je obavezujuća za sve nacionalne teniske asocijacije, koje su obavezne da preduzmu sve neophodne mere za njihovo efektivno sprovođenje (čl. 16.3.).

2. PRAVNI ZNAČAJ SLUČAJA MARINA ČILIĆA

Jedan od slučajeva koji je pokrenuo neka od najsloženijih pitanja sankcionisanja sportiste zbog dopinga, uz mnogo kontraverzi, i koji je u konačnoj instanci rešavao Arbitražni sud za sport u Lozani, jeste slučaj hrvatskog profesionalnog tenisera Marina Čilića.²⁰ Gospodin Čilić je 7. aprila 2013. godine doputovao u Monte Karlo da bi se takmičio na Roleks Masters turniru koji je počinjao 15. aprila 2013.²¹ Između 15. i 18. aprila, on je zamolio svoju majku, da mu kupi glukozu, koja mu je ponestala, a koristio ju je na treninzima.²² Između 18. i 20. aprila, njegova majka je otišla u apoteku da kupi glukozu i, kako nije govorila francuski, pokazala je apotekaru reč „glukoze” napisanu na parčetu papira... Gospođa Čilić je dva puta naglasila da kupuje za svog sina koji igra „profesionalno tenis“. Čovek

¹⁹ Tennis Anti-Doping Programme ITFa je dostupan na <http://www.itftennis.com/media/163109/163109.pdf>.

²⁰ Sam Marin Čilić je teško podneo ceo slučaj: “Bili su to najgori dani moje karijere i života, a neovisno da li su pogriješili slučajno ili namjerno, od Međunarodnog teniskog saveza očekujem javnu ispriku,... Bilo je iznimno neugodno prolaziti kroz proces i saslušanja na kojima tužitelji pokušavaju na sve načine dokazati nemoguće. Dogodila se pogreška, ispada da su me optužili s pogrešnom supstancom, a iako sam bio iskren i pošten, te cijelo vrijeme surađivao s ITF-om, oni su me optužili da sam supstancu uzimao s namjerom, te tražili čak i veću kaznu. Srećom, imao sam vrhunske odvjetnike koji su pred CAS-om dobili slučaj.” <http://www.tportal.hr/sport/ostalisportovi/349518/Veliki-sok-i-nepravda-zauvijek-promijenili-Marina-Cilica.html>

²¹ Više videti, Birsena Hamidović, *Odgovornost za doping u sportu, posebno u tenisu*, master rad, Pravni fakultet u Kragujevcu, Kragujevac, 2014., str. 41-57.

²² Bivši trener Marina Čilića, Austrijanac Bob Brett, je nakon saznanja za optužbe Čilića za doping rekao: “Godinama sam upozoravao na važnost da se ne kupuju proizvodi s polica zbog opasnosti da su kontaminirani. Igrači vjeruju da će sve biti u redu i na određeni su način naivni. Nadaju se da će sve proći bez problema, ali nije tako. Ime im je okaljano, a sponzori nerado potpisuju ugovore s njim.” <http://sportske.jutarnji.hr/bivsi-trener-cilica---godinama-sam-ga-upozoravao-da-ne-kupuje-lijekove-s-polica-/1117470/>

koji je bio u apoteci pomogao je sa prevodom, a ona je čula da koristi reči „tenis profesionalno“. Gospođa Čilić je uzela kutiju (paketić) koju joj je dao apotekar, smatrajući da je proizvod bezbedan i da ne sadržava zabranjenu supstancu. Nakon što je platila, odnela je kutiju u stan i ostavila je u kuhinji. Na kutiji je bio natpis „Coramine Glucose“, s tim da je reč Coramine bila napisana velikim slovima a reč Glucose malim slovima. Na kutiji su takođe bili navedeni sastojci na francuskom “nicéthamide 0,125g” i “glucose monohydrate 1,500g”. Sadržina je opisana kao “20 comprimés à sucer”, odnosno 20 tableta šećera za sisanje. Proizvod je opisan kao „antiasthénique” koji treba koristiti kod osećanja umora, posebno na velikim visinama ili da se koristi ako se ne osećate dobro/slabo. Proizvođača je bila francuska kompanija „Novartis”. Unutar kutije se nalazilo uputstvo u kome je navedeno upozorenje (podebljan tekst u originalu), da tablete sadrže aktivni sastojak koji može da izazove pozitivan test za lica koja su predmet doping kontrole. Inače, supstanca “nicéthamide” (niketamid) je stimulans koji je zabranjen na takmičenjima. *Reč je o “specifičnoj supstanci” prema čl. 10.4. Kodeksa, odnosno Antidoping programa ITFa...* Količina glukoze u svakoj tableti je vrlo mala, mnogo manja nego što sportista smije uzeti u prahu ili obliku tableta za povećanje energije.

U ponedeljak 22. aprila 2013. igrač je primetio kutiju za koju je mislio da su tablete glukoze i pitao je majku za nju. Ona je rekla da nijedna druga forma glukoze nije bila dostupna u apoteci i da je proverila da li je bezbedno za profesionalnog teniseru da ih uzima. Marin je pogledao kutiju i video francusku reč “sucer” za koji je mislio da znači šećer i reč „nicéthamide” za koju je mislio da znači isto što i nikotinamid, za koji je znao da je bezopasan. Mislio je da su to bili šećer i vitaminske tablete. Nije pročitao uputstvo koje se nalazilo u pakovanju, niti je uradio internet istraživanje reči “Coramine” ili “nicéthamide”, ili neko dodatno istraživanje. Jedino što je dodatno uradio je da je slikao kutiju i poslao je svom treneru sa pitanjem da li je u redu da uzima tablete, odnosno da li će to biti efikasno, s obzirom da je doza glukoze bila mala. Trener nije čuo za proizvod pod nazivom Coramine i pretpostavio je da je reč o brendu. Poslao je poruku igraču da proizvod nije najbolji, jer je doza glukoze bila mala i dao je savet da uzme dve tablete svaki dan sa kreatinom. Igrač je verovatno jednu od tableta uzeo odmah nakon njegovog razgovora sa trenerom, a nakon toga je uzimao dve tablete svakog jutra sa kreatinom, da bi pomogao telu u apsorpciji kreatina (ukupno 11 tableta u periodu od 22. do 26. aprila 2013. godine). Nakon toga, a pre svog jedinog meča u Minhenu 1. maja 2013., nije više uzeo ni jednu tabletu.

Na nesreću Marina Čilića, testiran je tokom turnira u Minhenu. Dana 1. maja 2013. godine igrao je svoj prvi meč, i izgubio je. Kasnije tog dana je i obavljena njegova doping kontrola. Uzorak urina igrača je poslat u WADA, akreditovanu laboratoriju u Montrealu, u Kanadi. Uzorak je analiziran (24. maja 2013.) i nađeno je da sadrži niketamid u koncentraciji od oko 66 ng/ml. Istog dana, laboratorija je izvestila o rezultatima doping kontrole ITF. Čilić je 6. juna 2013. godine otputovao u London radi učešća na The Queens Club Championships. Oko 10. juna 2013. godine, ITF je informisao Čilića da je WADA, akreditovana laboratorija, našla

u njegovom uzorku urina N-ethylnicotamide, metabolit nekethamida, koji je zabranjen na takmičenjima. Igrač je 26. juna 2013. godine priznao povredu antidoping pravila i dobrovoljno prihvatio privremenu suspenciju. Međimod od 6. avgusta 2013. godine, igrač je pozvan na saslušanje pred ITF antidoping sudom (ITF sud), u skladu sa članom 8.1.1. ITF Antidoping programa.²³

U pismima od 16. avgusta 2013. i 26. septembra 2013., igrač je naveo da je uzimanje nedozvoljene supstance posledica nenamerne zablude. Reč "nicethamide" ličila mu je poznato i smatrao je da je to francuski izraz za "nikotinamid", koji pripada grupi B vitamina i uobičajeno se nalazi u prahu glukoze. Priznao je, takođe, da nije vršio dalje provere šta znači reč "nicethamide".

Ročište je održano u Londonu 13. septembra 2013. godine, na dan kada su teniske reprezentacije Hrvatske i Velike Britanije igrale prvi meč Dejvis kupa za ulazak u svetsku grupu.²⁴

Kao prvo pravno pitanje, koje je bilo od velikog značaja za utvrđivanje odgovornosti Čilića, je razmatranje da li na konkretni slučaj treba primeniti čl. 10.4. ITF antidoping programa. Čilić je smatrao da su zadovoljeni svi uslovi za primenu tog člana, jer on niketamid nije uzeo sa namerom da poboljša svoje sportske performanse, pošto mu je, nesporno, majka kupila tablete sa spornom supstancom. ITF je to osporio, tražeći da igrač dokaže ispunjenost uslova iz čl. 10.4., sugerišući da je igrač možda uzeo specifičnu supstancu niketamid (iako verujući da je to bezopasna glukoza), sa namerom da pomogne svom organizmu da apsorbuje kreatin (dozvoljena supstanca) i time poboljša svoje sportske performanse na treninzima u danima koji su prethodili turniru BMW Open u Minhenu, i na tom samom takmičenju.

ITF antidoping sud je razmatrajući ovo pitanje pošao od odluke CAS u slučaju Kutrovsky v. ITF, i ukazao je da se tu postavljaju dva pitanja: Prvo, šta mora igrač da predloži da bi dokazao da nije imao nameru da učini povredu antidoping pravila? Drugo, šta se podrazumeva pod unapređenjem sportskih performansi?

U odnosu na prvo pitanje, ITF antidoping sud je u svojoj odluci istakao da o njemu postoji već duže vreme nesaglasnost u "sportskoj arbitražnoj zajednici" (nazvana Foggo/Oliveira, odnosno Oliveira/Kutrovsky debata), izražena u više odluka nižestepenih antidoping sudova i CAS-a, kao što su: *WADA v. FIB and Berrios*, CAS/2010/A/2229 i *UCI v. Kolobnev*, CAS/2011/A/2645. Pristalice pristupa Oliveira²⁵ smatraju da sportista nema nameru da poboljša sportski učinak kroz unošenje specifične supstance, osim ako je svestan da on kroz

²³ Presuda ITF Suda je dostupna na: <http://www.itftennis.com/media/158513/158513.pdf>.

²⁴ Hrvatska reprezentacija je bez odsutnog Čilića izgubila sa 3:1 i time ispala u Evroafričku zonu.

²⁵ CAS 2010/A/2107 Flavia Oliveira v. United States Anti-Doping Agency, http://www.google.rs/url?sa=t&rct=j&q=&esrc=s&source=web&cd=4&ved=0CDEQFjAD&url=http%3A%2F%2Fwww.usada.org%2Fwp-content%2Fuploads%2FoliveiraCAS.pdf&ei=bW_nVP_JHIT6UKmnhAg&usq=AFQjCNEb-xyjyazUjCwCQGoiHXP04r8few

unošenje konkretne supstance to čini, dok zagovornici Foggo²⁶ ili Kutrovski²⁷ pristupa smatraju da sportista koji unese određeni proizvod namerava da unese i sve što on sadrži, čak i ako je ignorisao šta se u proizvodu nalazi ili ono šta je u proizvodu zabranjeno.²⁸ ITF antidoping sud je prihvatio stanovište većine iz slučaja Kutrovski, mada je ono za igrača bilo nepovoljnije, smatrajući da „znanje sportiste ili nedostatak znanja da je uneo specifičnu supstancu je relevantno za pitanje postojanja namere, ali ne može... samo po sebi da odluči“ (u korist sportiste).²⁹

Čilić je tvrdio da i pod pretpostavkom da je tačna interpretacija ITF antidoping suda koja je najnepovoljnija za njega, on je i dalje u stanju da ispunji sve uslove za primenu člana 10.4. ITF antidoping programa. Međutim, ITF antidoping sud je smatrao da u svetlu stanovišta iz slučaja Kutrovski treba poći od toga da je igrač nameravao da uzme niketamid zato što je nameravao da uzme tablete koje su de fakto sadržavale niketamide, nezavisno od toga što on to nije znao. Za ITF antidoping sud ključno je pitanje: da li je igrač uzeo sporne tablete sa namerom da poboljša svoj sportski učinak (performanse)? To je, inače, bilo drugo pitanje koje je razmotrio CAS u svojoj odluci u slučaju Kutrovski, jednoglasno zaključujući da je pojam “poboljšanje” sinonim za “unapređenje”, i da ne nosi nikakvu konotaciju varanja.

Ključno je, dakle, pitanje kada se može smatrati da postoji “poboljšanje sportskih performansi”. I u tom pogledu je ITF antidoping sud smatrao da treba slediti mišljenje CAS-a iz slučaja Kutrovski. To znači sledeće:

Sportista treba da dokaže sa razumnom verovatnoćom, prilažući dokaze izvan sopstvenih reči, da nije imao nameru da koristi supstancu kako bi poboljšao svoj sportski učinak.

Pitanje namere se bavi stanjem uma igrača. Ali to podrazumeva da se mora sprovesti objektivna procena činjenica u cilju postizanja pravilnog zaključka o tome kakvo je stanje uma igrača bilo.

Između slučajeva postoji jasna razlika. S jedne strane su slučajevi u kojima je veza između korišćenja proizvoda (van takmičenja) i učešća na takmičenju dovoljno udaljena da omogućiti igračima da zadovolje test. Na drugoj strani su slučajevi gde je veza između korišćenja određenog proizvoda i učestvovanja u

²⁶ Foggo v National Rugby League, CAS A2/2011, http://www.crdsc-sdrcc.ca/fr/documents/1-CASA2_2011FoggovNRL.pdf

²⁷ U CAS odluci 2012/A/2804 Dimitar Kutrovsky v. International Tennis Federation, većina članova arbitražnog veća je bila mišljenja da je ispravno tumačenje čl. 10.4. Kodeksa dato u slučaju Foggo (paragraf 47) i da ga prihvata: “Čl. 10.4. Kodeksa ne bi bio zadovoljen kada sportista veruje da će uzimanje supstance unaprediti njegove ili njene sportske performance, mada ne zna da supstanca sadrži zabranjene sastojke. Sportista mora pokazati da supstanca “nije uzeta da unapredi” sportski učinak. Sama činjenica da sportista nije znao da supstanca sadrži zabranjene sastojke ne ustanovljava odsustvo namere.” www.centrostudisport.it/PDF/TAS_CAS_ULTIMO/123.pdf

²⁸ U prvoj verziji iz 2012. nacrta novog Svetskog antidoping kodeksa (2015.) bilo je jasno kao komentar naznačeno da se u primeni čl. 10.4.1. Kodeksa (specifične supstance) ne sledi pristup iz CAS odluke u slučaju Oliveira v. USADA, 2010/A/2107. Taj komentar je već u drugoj verziji izostavljen.

²⁹ Videti par. 65. odluke ITF antidoping suda.

takmičenju suviše blizu. Na primer, kada igrač uzima proizvod u cilju „podsticaja“ neposredno pre meča, malo je verovatno da bi mogao da dokaže da mu je nedostajala potrebna namera. Nasuprot tome, ako sportista uzima proizvod samo između takmičenja, sa dugom pauzom između takmičenja i uzimanja proizvoda, on može (uz potkrepljujuće dokaze) time na zadovoljavajući način dokazati da mu je nedostajala potrebna namera.

Pri odlučivanju kojoj strani linije slučaj pripada, treba poći od komentara na član 10.4. Kodeksa, koji navodi kao relevantne faktore za odlučivanje: prirodu uzete supstance; vreme uzimanja; otvorena upotreba ili otkrivanje upotrebe od strane sportiste u formularu sa doping kontrole, medicinski dosije koji potkrepljuje terapijsku upotrebu proizvoda.

U razmatranju pitanja unapređenja performansi na treningu korišćenjem supstance koja je zabranjena samo na takmičenju, treba usvojiti pristup koji je sličan onom koji se primenjuje prilikom razmatranja pitanja udaljene štete u građanskom pravu. Veza između uzimanja supstance i budućeg takmičenja mora biti objektivno procenjena. Razmak između treninga i takmičenja je od suštinske važnosti u tom pogledu: što je takmičenje bliže, to je verovatnije da sportista neće uspeti da dokaže odsustvo namere.³⁰

Primenom prethodno navedenog pristupa na činjenice u predmetu Čilić, što je bio najmanje povoljan pristup za igrača, ITF antidoping sud je prihvatio objašnjenje igrača kako je niketamid dospeo u njegov organizam. ITF sud je, zatim, prihvatio da supstanca koja je uzeta po prirodi deluje na poboljšanje performansi, ali je istakao da to predstavlja samo povećanje za kratko vreme. Namera je bila da se pomogne da telo igrača apsorbuju kreatin, a ne da se unese zabranjena supstanca. Zbog toga je ITF sud zaključio da je igrač uspeo sa razumnom verovatnoćom da dokaže da je uzeo niketamid bez namere da poboljša svoj sportski učinak, čak primenom interpretativnog pristupa najmanje povoljnog za igrača.

Sporna je, međutim, bila visina kazne zabrane učešća. Obe strane su se saglasile da se svaki slučaj bazira na vlastitim osobenim činjenicama i da pozivanje na odluke u “sličnim slučajevima” (precedente) ima samo ograničeni domet, osim ako činjenice nisu “virtuelno” identične (videti, na primer, FINA v. Cielo, CAS 2011/A/2495). Ipak, ITF se pozvao na više odluka CAS-a u sličnim slučajevima, kao, na primer, Edwards v. IAAF,³¹ (dve godine zabrane za iste supstance kao u slučaju Čilić, koje je kupio od trenera sportiste preko šaltera u Martiniku) i Oliveira v. USADA (18 meseci suspenzije za upotrebu od strane bicikliste “Hiperdrive” koji sadrži zabranjen stimulans, za borbu protiv umora).³² Marin Čilić je smatrao suprotno, i naveo je u svojoj odbrani više slučajeva, kao što su

³⁰ Videti par. 68-72 odluke ITF antidoping suda.

³¹ Edwards v. IAAF, CAS OG 04/003 http://www.usada.org/files/active/arbitration_rulings/TFedwardsfinalCAS081704.pdf

³² CAS 2010/A/2107 Flavia Oliveira v. United States Anti-Doping Agency

UCI v. Bascio & Usada,³³ (tri meseca zabrane za „malo“ kršenje, kada je sportista kupio proizvod na šalteru apoteke u Italiji, za lečenje prehlade i sinusa – sportista je dobio uveravanja iz apoteke da je proizvod bio bezbedan, ali u upozorenju u kutiji je drugačije navedeno), i ITF v. Graidon Oliver (dva meseca zabrane, na skali od nula do 12 meseci, za tenisera koji je uzeo kontaminiranu pomoć za spavanje u borbi protiv vremenskih zona).³⁴

ITF antidoping sud je u svojoj odluci pošao od toga da sudska praksa nije konzistentna u pogledu dužine suspenzije u sličnim slučajevima. Međutim, po oceni ITF antidoping suda počinjena povreda nije na najozbiljnijem kraju skale, ali nije ni oprostiv antidoping prekršaj. Ključno objašnjenje je sadržano u paragrafima od 101 do 107 odluke. Po mišljenju ITF antidoping suda stepen krivice igrača je prilično visok. Igrač je dobio znatno antidoping obrazovanje, imao je lak pristup profesionalnim stručnim savetima, nije preduzeo nikakve korake da verifikuje nejasna i nesigurna uveravanja od njegove majke da je supstanca bila bezbedna, a potencijalna sličnost zabranjene supstance niketamid sa dozvoljenim supstancama sa drugim imenom ne može se smatrati niti novom niti neočekivanom. Igrač je bio upoznat sa sajtovima kao što su Google i Wikipedia, i bilo je potrebno samo nekoliko minuta da na tim sajtovima traži pod „Coramine“, i otkrije opasnost. Na osnovu svega ovoga, ITF sud je utvrdio da je igrač uspeo da dokaže sa razumnom verovatnoćom da upotreba zabranjene supstance koja je dovela do pozitivnog rezultata na testu u odnosu na uzorku od 1. maja 2013. godine nije bila u cilju poboljšanja sportskog učinka, ali je, odmeravanjem faktora koji mogu da povećaju ili umanje stepen krivice igrača, došao do zaključka da je odgovarajući period suspenzije devet meseci,³⁵ koji počinje 1. maja 2013. godine (kada je uzet uzorak) i ističe u ponoć (londonsko vreme) 31. januara 2014. godine.³⁶

Marin Čilić je iskoristio svoje pravo na žalbu i 24. septembra 2013. godine se žalio na navedenu odluku ITF suda Arbitražnom sudu za sport u Lozani.³⁷ ITF je dao svoj odgovor na Čilićevu žalbu 26. septembra 2013. godine. Obe strane u sporu su bile saglasne: da je za odlučivanje merodavan čl. 10.4. ITF antidoping programa

³³ UCI v. Bascio & Usada, CAS 2012/A/2924, https://www.usada.org/files/active/resources/press_releases/Press%20Release%20-%20Bascio%20-%20August%202012.pdf.

³⁴ Odluka ATP Tour Anti-Doping Tribunal's.

³⁵ Prema mišljenju pojedinih autora u pitanju je “drakonska kazna igraču koji je stvarno minimalno odgovoran, kada je nedopušteno sredstvo stvarno minorno i kada je ponašanje nakon priopćenja o nalazu bilo školski primjer pozitivnog ponašanja”. Hrvoje Kačer, „Trendovi u sportskom pravu“, *Pravni život*, br. 9/2013., str. 576.

³⁶ Menadžer Marina Čilića Vincent Stavaux je odluku ITF suda prokomentarisao sledećim rečima: “Neosporne su dvije činjenice ovog slučaja – ITF je lagao da se Marin Čilić dopingirao, a potom su iznijeli još gnusniju laž da je hrvatski tenisač lagao. Optužili su ga pogrešnom supstancom, metabolid je sve što su našli u njegovu tijelu, ali radi se o neaktivnoj supstanci. Slučaj Marina Čilića ne postoji, ITF je namjerno pokušao upropastiti karijeru i ugled jednoga od najboljih svjetskih tenisača, a za to se nisu ni ispričali”. <http://www.jutarnji.hr/ivanisevic--ljudi-iz-itf-a-ciljano-su-isli-unistiti-cilicevu-karijeru/1137810/>

³⁷ Prema čl. 13.2.1. Kodeksa: “U slučajevima koji su se pojavili na takmičenju na međunarodnom događaju ili u slučajevima koji uključuju sportiste međunarodnog ranga, žalba protiv odluke može da se podnese isključivo CAS-u, u skladu sa odredbama koje su primenjive pred takvim sudom.” Inače, oko 35 % svih žalbenih postupaka pred CAS-om su vezani za doping.

(koji je identičan čl. 10.4. Kodeksa), da je nikethamide specifična supstanca, da je igrač objasnio kako se ta supstanca našla u njegovom telu i da je igrač nije uzeo u nameri da poboljša svoj sportski učinak.³⁸ Pretres pred CAS-om je održan 16. oktobra 2013. godine, u Londonu. CAS je nakon razmatranja navedene žalbe i izjašnjenja stranaka doneo 25. oktobra 2013 godine odluku da je suspenzija od 9 meseci preoštira i smanjio je suspenziju igrača na 4 meseca. U obrazloženju svoje odluke CAS je naveo da je ključna razlika između njegove analize i stanovišta ITF suda u tome što je ITF sud našao da je stepen krivice kod igrača prilično visok, dok CAS nije bio tog stava. Prema shvatanju CAS-a, kada je Čilić napravio svoju prvobitnu (inicijalnu) grešku u razmišljanju da je nikethemid isti proizvod kao nikotinamid, nije bilo razumno očekivanje da preduzme i dodatne korake kao što je preduzimanje online pretraživanja i korišćenje ITF telefonske linije za pomoć (par. 97 CAS odluke). CAS je stao na stanovište da su otežavajuće i olakšavajuće okolnosti u ovom slučaju jednake težine i da bi igrača trebalo suspendovati na period od 0-8 meseci. Po oceni CAS-a odgovarajuća suspenzija se nalazi na sredini ovog perioda, dakle 4 meseca.³⁹

Ono što je, međutim, nama najinteresantnije i najznačajnije u ovom slučaju jeste pravna rasprava koja je pred CAS-om, pokrenuta ITF izjašnjenjem na žalbu Marina Čilića. Naime, u svom izjašnjenju od 26. septembra 2013. godine ITF je jasno istakao da bi bilo "dobrodošlo", nezavisno da li je to bitno za konkretni slučaj, ako bi CAS svojom odlukom dao uputstvo kako treba vršiti određenje sankcije u rasponu od 0-24 meseca, određene čl. 10.4. ITF antidoping programa, kako bi se obezbedila konzistentnost odlučivanja u izricanju sankcija. CAS je u paragrafu 66 svoje odluke konstatovao da je "prihvatio takav zahtev, saglašavajući se da bi bilo korisno postojanje uputstva koje bi pomoglo ITF pri primeni čl. 10.4." Ne možemo se oteti utisku da je pravi smisao određenja visine kazne od strane ITF suda i konstatacija o značajnoj krivici Marina Čilića bila pre svega u funkciji dobijanja pravnog mišljenja od CAS-a,⁴⁰ koje je trebalo da ujednači buduću praksu ITF suda u izricanju disciplinskih sankcija zabrane učešća. Mišljenje CAS-a po ovom pitanju je trebalo da bude od značaja i za sve druge međunarodne i nacionalne antidoping organizacije jer je čl. 10.4. ITF antidoping programa suštinski identičan čl. 10.4. Svetskog antidoping kodeksa, koji mora biti u potpunosti preuzet od svih antidoping organizacija u svetu.⁴¹

O čemu je, dakle, ovde reč. U članu 10.4. ITF antidoping programa regulisano je pitanje ukidanja ili smanjivanja perioda zabrane u slučaju upotrebe specifičnih supstanci i pod specifičnim okolnostima. Kada učesnik (takmičenja) može da dokaže kako je specifična supstanca dospela u njegovo telo ili njegov posed i da

³⁸ Samim tim nije bilo potrebno da se CAS izjašnjava o pitanjima vezanim za ranije prikazanu tzv. dilemu Oliveira/Kutrovsky.

³⁹ *Marin Cilic v. ITF, CAS 2013/A/3327*, http://www.tas-cas.org/fileadmin/user_upload/Award_3327-3335_FINAL_internet.pdf (u daljem tekstu: CAS Odluka). Pun tekst odluke je objavljen tek 11. aprila 2014. godine.

⁴⁰ Moglo se sa sigurnošću pretpostaviti da će se Čilić žaliti.

⁴¹ To i CAS konstatuje u par. 68. svoje odluke.

dalje dokaže, na način koji će odgovarajuće zadovoljiti Nezavisni sud, da takva specifična supstanca nije uzeta sa namerom da se poboljša sportski učinak igrača ili da se maskira upotreba supstance koja menja sportski učinak, period zabrane učešća ustanovljen čl. 10.2. biće zamenjen (kada je u pitanju prvi antidoping prekršaj) minimalno opomenom, bez perioda zabrane, a maksimalno zabranom u periodu od dve godine (čl. 10.4.1. ITF antidoping programa). Da bi se učesnik kvalifikovao za bilo kakvu eliminaciju ili umanjenje perioda zabrane, on mora da pruži zadovoljavajuće dokaze, kao dodatak svojim izjavama organu za pretres, kojima će na odgovarajući način uveriti nezavisni sud da nije postojala namera da se poboljša sportski učinak ili prikrije upotreba supstance koja utiče na sportski učinak (čl. 10.4.2. ITF antidoping programa). Ukoliko su zadovoljeni navedeni uslovi iz čl. 10.4.1. i 10.4.2., pri određivanju bilo kakvog smanjenja perioda zabrane učešća kriterijum će biti stepen krivice učesnika (čl. 10.4.3. ITF antidoping programa).

U konkretnom slučaju je, dakle, mogla biti, prema čl. 10.4. ITF antidoping programa, izrečena sankcija u rasponu od 0-24 meseca, sve u zavisnosti od stepena krivice igrača. CAS je u svojoj odluci (par. 69) konstatovao da u tom pogledu prepoznaje sledeće stepene krivice:

- a) značajan stepen ili značajna krivica;
- b) normalan stepen krivice;
- c) lak stepen krivice.⁴²

Primenjujući ove tri kategorije krivice na moguće sankcije zabrane učešća u rasponu od 0 do 24 meseca, CAS je utvrdio sledeći raspon sankcija (par. 70):

- a: Značajan stepen ili značajna krivica: 16-24 meseca, s tim da »standardna« značajna krivica vodi ka suspenziji od 20 meseci;
- b. Normalna krivica: 8-16 meseci, s tim da »standardna« normalna krivica vodi ka suspenziji od 12 meseci;
- c. Lak stepen krivice: 0-8 meseci, s tim da »standardna« laka krivica vodi ka suspenziji od 4 meseca.

Pri procenjivanju u koju kategoriju krivice ulazi pojedini konkretni slučaj, korisno je razmotriti i objektivni i subjektivni nivo krivice (par. 71. CAS odluke). Objektivni element opisuje standard pažnje (brige) koji se očekuje od razumnog lica u situaciji u kojoj se nalazio sportista. Subjektivni element opisuje šta se može očekivati od konkretnog sportiste, u svetlu njegovih ličnih sposobnosti (kapaciteta). Prema stanovištu CAS-a (odnosno CAS veća), objektivni elemenat (kriterijum) je prvenstveno važan za određenje u koju od tri kategorije krivice konkretni slučaj spada. Nasuprot tome, subjektivni element se koristi da bi se konkretni sportista »pomerao« gore ili dole unutar određenog istog stepena krivice. U izuzetnim slučajevima subjektivni elemenat može biti značajan i za pomeranje sportiste između različitih stepena krivice (par. 72 – 74 CAS odluke).

⁴² Pošto se ovde govori o krivici kod koje ne postoji namera, navedena podela bi odgovarala našoj podeli na grubu nepažnju, običnu nepažnju i laku nepažnju.

Razvijajući dalje svoje stanovište, CAS je dao i bliže objašnjenje objektivnog i subjektivnog elementa stepena krivice.

Razmatrajući objektivne elemente navedena tri stepena krivice, CAS je najpre konstatovao da je značajno prihvatiti da se, u teoriji, skoro sve povrede antidoping pravila koje se odnose na uzimanje proizvoda koji sadrže zabranjene supstance mogu izbeći. Sportisti mogu uvek pročitati oznake na proizvodima koje koriste, uporediti sastojke sa oznaka proizvoda sa onima iz liste zabranjenih supstanci, izvršiti internet pretragu proizvoda, proveriti da li proizvod potiče iz pouzdanog izvora i, konačno, konsultovati odgovarajuće eksperte pre konzumiranja određenog proizvoda. Međutim, prema stanovištu CAS-a, od sportiste se ne može razumno očekivati da preduzme baš sve navedene korake u datim okolnostima. Koje korake je potrebno preduzeti kao razumne, može se oceniti samo prema konkretnim okolnostima slučaja. Kada su u pitanju supstance koje su uvek zabranjene (i na takmičenjima i izvan takmičenja), sportista mora biti posebno obazriv (pošto to uvek utiču na tok takmičenja) i mora primeniti »punu skalu« navedenih mera kako bi sprečio da upotrebi takve supstance. Nasuprot tome, za supstance koje su zabranjene samo na takmičenjima, treba razlikovati dva tipa slučajeva: 1) ako je zabranjena supstanca uzeta od strane sportiste na takmičenju; 2) ako je zabranjena supstanca uzeto izvan takmičenja, ali je sportista bio doping pozitivan na takmičenju. U prvom slučaju, mora se primeniti puna mera obzira (preduzeti sve navedene mere). U drugom slučaju je potreban fleksibilniji pristup, pre svega iz razloga što uzimanje supstance koja je zabranjena samo izvan takmičenja samo po sebi nije doping ili nedopušteno ponašanje. Prekršaj (za koji je sportista kriv) nije uzimanje supstance već učešće na takmičenju za vreme dok je supstanca još u telu sportiste. Nedopušteno ponašanje je u tome što se sportista vratio na takmičenje prerano, odnosno ranije nego što je supstanca koju je uzeo izvan takmičenja izlučena iz njegovog organizma.

Praksa CAS-a je i ranije bila na stanovištu da je stepen krivice drugačiji u drugom slučaju nego u prvom. Tako je, na primer, u odluci br 2011/1/2495 konstatovano: »Naravno da sportista treba da se uzdrži od bilo kakve upotrebe (stimulativnog proizvoda), ali je teško prihvatiti da postoji krivica (a pogotovu značajna krivica) ukoliko se koristi supstanca koja nije zabranjena.« Shodno tome, u slučaju da je supstanca zabranjena na takmičenjima korišćena izvan takmičenja, raspon sankcija koji treba primeniti na sportisti se kreće od ukora (opomene) do 16 meseci, jer se sportisti, u principu, ne može prebaciti značajna krivica (par. 75.b CAS odluke). Od takvog pravila postoje dva izuzetka, kada treba primeniti sve mere opreza, u slučajevima kada je sportista mogao lako uspostaviti vezu između uzimanja određene supstance i rizika kojima se izlaže: a) kada je proizvod reklamiran/prodavan/distribuiran kao sredstvo koje »povećava učinak«;⁴³ b) kada je proizvod medicinski dizajniran za terapijske svrhe (lek).⁴⁴

⁴³ Nije odlučujuće da li je neki proizvod suplement, već je bitna namena proizvoda (koju uobičajeno treba konstatovati prema načinu na koji je reklamirana na kutiji ili kako se prikazuje na internetu ili se koristi u praksi).

⁴⁴ Nije, međutim, sve što se prodaje u apotekama „lek“. Na primer, tablete kofeina koje sportisti uzimaju izvan takmičenja da ostanu budni ili otklone umor nisu lekovi (videti odluke CAS 2011/A/2495 i CAS 2013/A/3075).

S obzirom da se svaki slučaj zasniva na osobenim činjenicama, u Čilić CAS odluci (par. 76) je ukazano na više kriterijuma iz ranijih CAS odluka koje treba uzeti u obzir pri određenju nivoa subjektivne krivice: sportista je mlad ili neiskusni (CAS 2011/A/2493); jezički problemi ili problemi sa okruženjem koje je imao sportista (CAS 2012/A/2924); obim antidoping edukacije koji je sportista dobio (ili koji mu se može razumno pripisati – CAS 2012/A/2822); druge »lične okolnosti« (sportista je uzimao isti proizvod duži vremenski period bez ikakvog problema; sportista je ranije proveravao sastav proizvoda; sportista je bio izložen visokom nivou stresa; svesnost sportiste je bila umanjena do nemara, ali razumljive greške (CAS 2011/A/2515, CAS 2012/A/2756).

Dakle, za odmeravanje kazne zabrane učešća sportiste odlučujući je stepen njegove krivice, na prethodno opisan način. Drugi elementi, izvan krivice sportiste, se mogu samo izuzetno uzeti u obzir u slučaju kada ishod do koga bi se došlo isključivo primenom stepena krivice vodi ka povredi principa proporcionalnosti, sadržanog u javnom poretku (par. 77 CAS odluke).

Primenjujući prethodno navedene kriterijume za odmeravanje kazne na slučaj Marina Čilića, CAS je najpre konstatovao da se sportisti ne može prebaciti značajna krivica, imajući u vidu da Coramine Glucose nije prodavan kao sredstvo za povećanje učinka niti je terapijski lek, pa je u startu moguć raspon kazne od opomene do 16 meseci. Da bi odredio da li je Čilić postupao sa lakim ili normalnim stepenom krivice, CAS je primenio test vezan za nivo objektivne krivice. Prihvatajući da je sportista preduzeo više radnji predostrožnosti (iako nisu bile dovoljne da spreče povredu antidoping pravila), CAS je zaključio da je stepen objektivne krivice sportiste na nivou lake krivice, koja vodi kazni od 0 do 8 meseci zabrane učešća. Konačno, analizirajući nivo subjektivne krivice Čilića, CAS je našao da postoji više ublažavajućih faktora: sportista nije dobro razumeo francuski, sportista je bio pod znatnim stresom; sportista je već ranije u dužem vremenskom periodu uzimao glukozu; kada je sportista čitao sastav proizvoda odmah je pretpostavio da je *nicethamide* u stvari nikotinamid, supstanca koju je ranije proveravao i za koju je našao da je bezopasna.⁴⁵ Shodno tome, prema stanovištu CAS-a, slučaj Marina Čilića je »standardni« slučaj lakog stepena krivice, na koji treba primeniti polovinu moguće kazne od 0 do 8 meseci zabrane učešća – dakle, četiri meseca (par. 95. CAS odluke).

Kada se u odluci CAS-a odvoje činjenični i »tehnički« navodi (šta se desilo, ko je šta rekao i napisao i slično) o slučaju Marina Čilića dolazi se do jasnog zaključka da je pravni značaj ovog slučaja velik i sastoji se u okolnosti da se »glavni deo« odluke CAS, posvećen primeni merodavnog prava, u suštini sastoji u davanju načelnog mišljenja, odnosno tumačenja kako treba odmeravati kaznu (sankciju) zabrane učešća sportiste u takmičenjima i drugim sportskim aktivnostima u situaciji kada je za sporni antidoping prekršaj predviđen raspon

⁴⁵ CAS je konstatovao da je to inicijalna greška sportiste, koja predstavlja nepažljivo ponašanje, ali ne i visoko nepažljivo ponašanje sportiste. Ona je bila verodostojna i odgovorna za umanjjenje subjektivnog kapaciteta sportiste da postupi u skladu sa zahtevanim standardima.

kazne od 0 do 24 meseca: Tačnije koje kriterijume treba u tom pogledu primeniti. Ti kriterijumi se mogu upotrebiti i u drugim slučajevima izricanja kazne zabrane učešća u kojima postoji značajan raspon u mogućoj kazni, koji zavisi od stepena krivice počinioca antidoping prekršaja. Čini nam se da je i sama visina kazne koja je izrečena Marini Čiliću poslužila pre svega kao primer kako se »kriterijumi« koje je ustanovio CAS u svojoj odluci primenjuju na određeni slučaj.

DETERMING THE PENALTY OF ATHLETE'S INEGILABILITY FOR COMPETITION BECAUSE OF DOPING - THE LEGAL SIGNIFICANCE OF MARIN ČILIĆ CASE

Increasing the physical ability by adding pharmacological agents is the old human "obsession". The athletes use drugs for variety of reasons. However, regardless of the reasons, the use of doping agents is opposite to the fundamental values and spirit of sport. Undoubtedly, intensified discussion on penalties for the persons responsible for doping comes as a consequence of commercialisation and professionalisation in sport. In case of athletes, the ban from sport competition has de facto equal effects as temporary suspension of professional activity, which makes the life ban equal to the permanent prohibition from exercising certain professional activity with all the following legal consequences (e. g. the loss of sponsorship rights). Then, it is not surprising that the athletes are ready to use all the available legal instruments in order to protect themselves from negative consequences of doping and that, on the other hand, the courts and responsible authorities of sport associations are ready to deal more decisively with the doping cases imposing strict sanctions. In this paper, the author considers the criteria from the World Anti-Doping Code and International Tennis Federation Anti-Doping Programme for imposing the sanction of ban from participation in sports competition for using the forbidden doping agents, especially stressing how the case of tennis player Marin Čilić served for understanding of those criteria. It is pointed out in the paper that, by purpose or by chance, the proceedings of the ITF Anti-Doping Independent Tribunal and the Court of Arbitration for Sport in Laussane served to the CAS to determine more precisely the mechanism and criteria for imposing the sanction of ban from competition when the period of suspension for committing the alleged violation of certain anti-doping rule is from 0 months to 24 months.

Key words: *doping, inegilability for competition,, CAS, ITF, tennis, Marin Čilić*